

Bu makaleye atıfta bulunmak için/To cite this article:

ERDAN, E, AYDOĞMUŞ, N. (2019). Aiolis'te Yeni Bir Arkaik Dönem Nekropolü Hakkında İlk Gözlemler: Tisna-Sarıkale Tepe Güney Yamacı. Atatürk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi, 23 (3) , 1131-1157.

Aiolis'te Yeni Bir Arkaik Dönem Nekropolü Hakkında İlk Gözlemler: Tisna-Sarıkale Tepe Güney Yamacı

Emre ERDAN (*)

Nihan AYDOĞMUŞ (**)

Öz: Aiolis sınırları içerisinde yer aldığı antik metinler aracılığıyla bilinen ancak tam lokalizasyonu yapılamayan Tisna hakkında ilk bilgiler Guichon'dan gelir. Guichon'u takip eden yıllarda A. Conze başta olmak üzere çok sayıda bilim insanı tarafından kısa süreli araştırmalarla incelenen kentte 2018 yılından bu yana E. Erdan başkanlığındaki bir ekip tarafından yüzey araştırmaları gerçekleştirilmektedir. Henüz ikinci yılında olmasına rağmen çalışmalar bölge arkeolojisi açısından önemli veriler sunmuştur. Şimdiye kadar 13 kule ile desteklenen 2645 m'lik bir sur duvarı, akropolde olasılıkla bir ana tanrıça tapınım alanı, çok sayıda tümülüs ve kaya mezarının varlığı saptanan yerleşimde 2019 yılında gerçekleştirilen araştırmalarda, farklı noktalardan ele geçen toplam 24 sikkenin %60'ın fazlası, kentin İÖ 4. yy'da bastırıldığı sikkelerdendir. Yüzey araştırması projesinin şüphesiz en önemli keşiflerinden birisi, kentin asıl yerleşim alanını oluşturan Sarıkale Tepe'nin güney yamacında saptanan büyük bir nekropol alanıdır. Burada geçmiş yıllarda kaçak kazılarla tahrip olmuş toplam 321 mezar tespit edilmiş, mezarların içinde ve çevresinde az sayıda İÖ 7-6. yüzyıl seramiği bulunmuştur. Aiolis ve çevre bölgelerin ölü gömme gelenekleri hakkında yeni bilgiler sunan nekropol alanının kentte ve sahada gerçekleştirilen çalışmaların sunduğu bulgular neticesinde Arkaik Dönem'e ait olduğu düşünülmektedir.

Anahtar Kelimeler: Tisna, Aiolis, Arkaik, Nekropol

First Observations on a New Archaic Necropolis in Aiolis: Tisna-Sarıkale Tepe South Slope

Abstract: The first information about Tisna, known through ancient texts in which it is located within the borders of Aiolis, but not fully localized, comes from Guichon. In 2018, a team led by E. Erdan conducted surveys in the city. Although it is still in its second year, the studies have provided important data for the archeology of the region. A 2645 m fortification wall supported by 13 towers, possibly a mother goddess worship area in the acropolis, numerous tumuli and rock tombs were discovered in the settlement so far. During the surveys conducted in the settlement in 2019, 24 coins recovered from different points of the city. It is understood that more than 60% of the total coins minted by Tisna in the 4th century BC. Undoubtedly, one of the most important discoveries of the survey project was the necropolis on the southern slope of Sarıkale Tepe, which constitutes the main settlement area of the city. Here, a total of 321 graves, which were destroyed by illicit diggings in the past years, were identified with a small number of 7-6th century BC pottery fragments. It is believed that the necropolis area, which provides new information about the burial traditions of Aiolis and the

*) Dr. Öğr. Üyesi Aydın Adnan Menderes Üniversitesi, Fen Edebiyat Fakültesi, Arkeoloji Bölümü (eposta: erdanemre@gmail.com) ORCID ID. orcid.org/ 0000-0002-4389-2016

**) Arş. Gör. Aydın Adnan Menderes Üniversitesi, Fen Edebiyat Fakültesi, Arkeoloji Bölümü (eposta: aydogmusnihan@gmail.com) ORCID ID. orcid.org/ 0000-0002-6642-037X

surrounding regions, belongs to the Archaic Period as a result of the studies carried out in the city and on the site.

Keywords: Tisna, Aiolis, Archaic, Necropolis

Makale Geliş Tarihi: 16.06.2019

Makale Kabul Tarihi: 21.08.2019

I. Giriş

Tisna Antik Kenti, Aiolis Bölgesi sınırları içinde, Aspodene'nin (Yunt Dağı) güneybatı uzantısı üzerinde yer alan ve günümüzde İzmir İli, Aliğa İlçesi'nin Uzunhasanlar Mahallesi'nde, Kocakale Tepe ve Sarıkale Tepe olarak adlandırılan iki alanda konumlanmaktadır (fig. 1-2). 19. yy'ın ortalarında ilk kez seyyah Guichon tarafından tespit edilen Tisna'da gerçek anlamda ilk bilimsel çalışma A. Conze tarafından 1909 yılında gerçekleştirilmiş, Conze birkaç günlük araştırmaları sırasında kentte gözlemediği kimi savunma duvarları ile mezarlar hakkında bir çalışma yayınlamıştır (Conze, 1911: s. 1-8). Kentte uzun bir süre sonunda 2018 yılından itibaren E. Erdan başkanlığında bir ekip tarafından kapsamlı arkeolojik yüzey araştırmaları yürütülmektedir¹. Bugüne kadar iki sezonu tamamlanan yüzey araştırmaları sonucunda, Sarıkale Tepe'nin kuzeydoğu, kuzeybatı, batı ve güney yamaçlarında farklı mezar tiplerinin yer aldığı nekropol alanlarının bulunduğu anlaşılmıştır. Bu alanlarda yürütülen çalışmalarda 2018 yılı araştırma sezonunda tepenin kuzeydoğu yamacındaki sarp kayalık alanda daha önce Conze tarafından tespit edilmiş ana kayaya oyulmuş oda mezar yeniden incelenmiş (fig. 3a) ve bu alanda başka herhangi bir mezar yapısına rastlanmamıştır (Aydoğmuş, 2019: s. 421-438). Ayrıca 2018 yılı araştırma sezonunda Sarıkale Tepe'nin batı yamacında kaçak kazılarla açılarak tahrip edilmiş dromoslu, iki odalı bir tümülüsün (fig. 3b-c) belirlenmesinin ardından, 2019 yılı araştırma sezonunda tepenin batı ve kuzeybatı yamaçlarında çalışmalar devam ettirilmiş ve söz konusu alanlarda çok sayıda tümülüs belgelenmiştir.

2019 yılı araştırma sezonunda Sarıkale Tepe'de tümülüslerin yanı sıra, tepenin eğimli güney yamacında ana kayaya oyularak oluşturulan 321 adet dikdörtgen planlı tekne mezar tespit edilmiştir (fig. 4a-c). Birçoğu kaçak kazılarla tahrip olmuş durumda saptanan tekne mezarların içinde ve çevresinde az sayıda seramik parçası ele geçmiştir. Bu seramik parçaları hem mezarlarda uygulanan gömü geleneğinin hem de mezarların kullanıldığı zaman diliminin belirlenmesine yardımcı olmaktadır.

¹ Aydın Adnan Menderes Üniversitesi, Fen Edebiyat Fakültesi, Arkeoloji Bölümü Dr. Öğr. Üyesi Emre Erdan başkanlığında yürütülen Tisna Antik Kenti ve Çevresi Arkeolojik Yüzey Araştırmaları T.C. Kültür ve Turizm Bakanlığı, Aliğa Belediyesi ve Aydın Adnan Menderes Üniversitesi tarafından desteklenmektedir. Söz konusu kurum yetkililerine, mezarların, buluntuların ve haritaların çizimini gerçekleştiren Arkeologlar Özgün Öz, Merve Arınç, Pınar Taşpınar, Gül Tuğçe Toprak, Yiğit Burak Yüksektepe, Yağız Taşdelen, Recep Taşkın, 'a, Harita Teknikeri Aytül Örgen'e, aktardıkları bilgiler için araştırma heyet üyemiz Prof. Dr. Suat Ateşlier, Prof. Dr. Kaan İren ve Doç. Dr. Özden Ürkmez'e teşekkürü borç biliriz.

II. Sarıkale Tepe Güney Yamaç Nekropolü

Tisna antik kentinin üzerinde kurulduğu iki tepeden biri olan Sarıkale Tepe'nin güney yamacında ana kaya zemine oyularak açılan 321 adet tekne mezarın tespit edilmesinin ardından, söz konusu alan "Sarıkale Tepe Güney Yamaç Nekropolü²" şeklinde adlandırılmıştır. 2019 yılı yüzeysel araştırmalarında tespit edilen bu mezarların hemen tamamında bir yön birliği olduğu anlaşılmış, altı tanesi hariç tüm örneklerin doğu-batı doğrultulu uzandığı anlaşılmıştır. Diğer altı mezardan dördü kuzey-güney, biri kuzeybatı-güneydoğu, sonuncusu ise kuzeydoğu-güneybatı doğrultudur. Anılan mezarların birbirlerine oldukça yakın konumda oluşturulduğu ve aralarında kuzey-güney ve doğu-batı yönlü 1-2 m'lik boşluklar bırakıldığı anlaşılmıştır.

Sarıkale Tepe Güney Yamaç Nekropolü'ndeki mezarlara yönelik gerçekleştirilen tespit ve belgeleme çalışmaları sırasında, çalışma içerisinde değerlendirdiğimiz mezarların hemen hepsinin kaçak kazılarla tahrip edildiği anlaşılmışsa da, nekropolün doğu-batı ve kuzey-güney yönlerinde tahribata uğrayan mezarların bulunan ilk örneklerinin birbirleri arasındaki mesafeler de göz önüne alınarak hesaplanması, alanın yaklaşık 10 ha'lık bir yayılımı olduğunu düşündürmüştür. Böyle bir durumda alanda söz konusu mezar boyutları da düşünülerek daha yüzlerce mezarın var olma olasılığı bulunmaktadır. Mezarların çevresinde gerçekleştirilen çalışmalar esnasında çok sayıda plaka taş görülmüş, bunların kaçak kazılarla mezarlardan çıkarılan zemin döşeme taşlarına ya da tekne kapama taşlarına ait olabileceği düşünülmüşse de, diğerlerine oranla daha iyi durumda saptamış olduğumuz mezarlar, anılan plakaların kapama taşlarına ait olabileceğini göstermektedir. Kaçak kazılar sonrasında mezarların birçoğu tekrar toprakla kapatılmış, bazıları ise tekne kısmı görülecek şekilde açık kalmıştır. Tekne kısmı görülebilen örnekler, bu mezarların plan ve ölçüleri hakkında bilgi sahibi olmamızı sağlamaktadır. Anılan mezarlardan yola çıkarak SKGYN mezarlarının dikdörtgen planlı, geniş ve derin tekne formunda yapıldığı söylenebilir.

Yunt Dağı'nın güneybatı uzantısında, Güzelhisar Çayı'nın suladığı alanda kurulan Tisna antik kentinde, volkanik yapıdaki kayalar hakimdir (Vardar, 2018: s. 133). Sarıkale Tepe'nin güney yamacındaki mezarların yer aldığı güney yamaçta litosol toprak (taşlı toprak) mevcuttur. Litosol toprağın altında andezit yüzey çok iyi yıkandığı ve kimyasal aşınmaya maruz kaldığı için, ana kaya anglomera (volkanik tüf) kayalarından meydana gelmektedir. Çalışma kapsamında değindiğimiz mezarlar, bu anglomera kayalara oyularak oluşturulmuştur. Mezarlarda kullanılan ve zemin döşeme ya da tekne kapama taşlarına ait olduğu düşünülen plakalar ise kentin hemen tamamında gözlemlenen andezit kayalardan kesilerek oluşturulmuş olmalıdır³.

² Bundan sonra SKGYN olarak anılacaktır.

³ Değınmiş olduğumuz bilgiler, araştırma ekibinde yer alan Dr. Öğr. Üyesi Serdar Vardar'ın arazide yapmış olduğu tespitler doğrultusunda elde edilmiştir. Aktarımları için kendisine teşekkür ederiz.

III. Sarıkale Tepe Güney Yamaç Nekropolü İncelenen Mezar Örnekleri

Hemen hepsi tahribatın ardından yeniden toprak altında kalan mezarlardan dördü, diğer örneklerle oranla net ölçü verir durumdadır⁴. Bu nedenle ancak bu dört mezar fotoğraflanmış, bunlardan da sadece A ve B mezarı olarak andığımız örneklerin kısmen çizimleri yapılabilmektedir. A, B, C ve D şeklinde adlandırılan bu mezarların hepsi doğu-batı doğrultuludur. Mezarlar, ana kayanın tekne şeklinde oyulmasıyla oluşturulmuştur. Teknelerin üst örtüsü korunmamıştır. Buna karşın yukarıda değindiğimiz üzere mezarların çevresinde yer alan andezit taş plakaların, teknelerin üzerini kapattığı düşünülmektedir.

Çalışma kapsamında değerlendirilen dört mezardan biri olan A mezarının (fig. 5) bulunduğu alan deniz seviyesinden 115 m yüksekliktedir. Bu mezarın uzunluğu kuzey kenarda 2.34 m, güney kenarda 2.40 m; genişliği batı kenarda 1.20 m, doğu kenarda 1.24 m ölçülerinde olup, derinliği ise 0.56 m'dir. Bu mezarın içinden dış yüzeyinde beyaz astar üzerinde turuncumsu kırmızı renkte firnisle yapılan yatay bantların yer aldığı, pişmiş topraktan, kapalı kaplara ait bir gövde parçası ele geçmiştir.

B mezarının bulunduğu alan deniz seviyesinden 124 m yüksekliktedir. Bu mezarın uzunluğu kuzey kenarda 2.06 m, güney kenarda 1.80 m; genişliği batı kenarda 1.11 m, doğu kenarda 0.78 m olup, derinliği ise 0.615 m'dir (fig. 6). Mezarın iç kısmında, dolgu toprağın içerisinde eğri biçimde bir adet taş plaka saptanmıştır. Mezarın ölçüleri dikkate alındığında, 0.58 m genişliğindeki bu taşın B mezarının zemini ya da üzerine üç ya da dört tane yerleştirilebileceği anlaşılmaktadır. Nitekim aynı mezarın hemen doğusunda saptanan ve korunan haliyle 0.63 m x 0.71 m ölçülerindeki, bir bölümü kırılmış taş plakanın da mezarın zemininin ya da üzerinin kapanmasında kullanılan aynı işlevdeki taşlardan biri olmalıdır.

C mezarının bulunduğu alan deniz seviyesinden 121 m yüksekliktedir. Bu mezarın büyük bir bölümü toprak altında kalmış durumdadır. Ancak çok az bir kısımda ana kaya zemin ile mezarın içinde bırakıldığı anlaşılan dikdörtgen taşın bir bölümü görülebilmektedir. Mezarın korunan uzunluğu 1.54 m, genişliği 1.12 m, derinliği ise 0.43 m'dir (fig. 7). Plaka taşın ölçülebilen genişliği 0.53 m, kalınlığı ise 0.13 m olup, taşın uzunluğu, toprak altında kalmasından dolayı ölçülememiştir.

D mezarının bulunduğu alan deniz seviyesinden 120 m yüksekliktedir. Mezarın büyük bir bölümü toprak altında kalmış durumdadır. Ancak mezarın hemen dışında tespit edilen ve bu mezara ait olduğu düşünülen iki adet taş plaka, mezarın yapım tekniği hakkında bilgi vermesi açısından önem taşımaktadır. Mezarın korunan uzunluğu 1.80 m, genişliği 1.25 m, derinliği ise 0.33 m'dir (fig. 8). D mezarının hemen batısında, mezarın

⁴ Yöre halkı, kolluk kuvvetleri ve idari görevlilerle gerçekleştirdiğimiz görüşmelerde söz konusu alanda görülen kaçak kazı faaliyetlerinin yöreye yabancı olmayan kişilerce gerçekleştirildiği, bunların, anılan mezarlık alanını diğer kaçak kazıcılardan gizlemek amacıyla böyle bir yöntemle başvurdukları tarafımıza sözlü olarak aktarılmıştır. Google Earth adlı programın geçmiş tarihli görüntüleme özelliğini kullanarak yaptığımız incelemelerde alanda tespit edilen kaçak kazı faaliyetlerinin büyük çoğunluğunun 2006 yılı öncesinde gerçekleştirilmiş olduğu anlaşılmıştır.

dışına çıkarılan dikdörtgen formlu, 0.52 m. x 0.75 m. ile 0.51 m. x 0.80 m. ölçülerinde iki adet zemin döşeme ya da mezar kapama taşı yer almaktadır.

IV. Sarıkale Tepe Güney Yamaç Nekropolü Buluntuları

SKGYN'de çok ince tabaka halindeki taşlı yüzey toprağının altından hemen ana kaya gelmesi nedeniyle, küçük buluntu açısından fazla bir veri elde edilememiştir. Söz konusu alanda sadece altı adet seramik parçası bulunmuştur (fig. 9). Bu parçalardan sadece bir tanesi mezar içindeki dolgu toprağından ele geçmiş olup, diğer parçalar mezarlara yakın yüzey buluntularından oluşmaktadır. Buna karşın, yukarıda değinmiş olduğumuz üzere, mezarların birbirlerine oldukça yakın konumda oluşturulmuş olması, söz konusu parçaların da mezar buluntusu olduğunu göstermektedir. Bununla birlikte, araştırılan alanda mezarlarla çağdaş herhangi bir yerleşim birimi ya da konuta ait bir bulgunun olmayışı, buluntuların mezarlara ait olduğuna kanıt niteliğindedir. Nekropol alanı buluntuları nicelik açısından fazla bir veri sunmasa da buluntuların niteliği mezarların tarihi ve mezarlara uygulanan gömü geleneği hakkında kayda değer bilgiler edinmemizi sağlamaktadır.

SKGYN'den ele geçen altı adet seramik buluntusu arasında iki adet ağız kenarı parçası ile dört adet gövde parçası yer almaktadır. Eserler korunma durumlarına göre sıralanmış ve Kat.No.1-6 arasında numaralandırılmıştır. Çoğunluğu gövde parçalarının oluşturduğu buluntular arasında tabak, amphora ve oinokhoe formlarına ait parçalar sayılabilir. Söz konusu formların nekropol alanlarında kremasyon kabı ya da kapağı şeklinde kullanılmış olmalıdır. Öyle ki, aşağıda ayrıntılı olarak değineceğimiz üzere, benzer form ve bezeme geleneğine sahip kapların Aiolis Bölgesi ve yakın çevresinde aynı amaçla kullanıldıklarına dair önceki yıllarda gerçekleştirilen çalışmaların sunduğu bulgular da bu düşüncemizi destekler niteliktedir.

Kat.No. 1 şeklinde numaralandırılan eser, tabak formuna aittir (Fig. 9a). Bu eserin ağız kenarı, gövde üstü ve ağız kenarının hemen dışında yatay tek kulbu korunmuş durumdadır. Tabağın iç ve dış yüzeyi siyah firnislidir. Ancak dış yüzeydeki firnis oldukça aşınmış durumdadır. Bu tabağın, bir kremasyon kabının ağızını kapatmakta kullanıldığı ya da ölü ile ilgili törenlerde kullanıldıktan sonra mezar içine ölü hediyesi olarak bırakıldığı düşünülmektedir. Atina Agorası'ndan gelen ve sunu amaçlı kullanıldığı belirlenen benzer form ve kulp özelliklerine sahip tabaklar "*ribbon-handled plate*" şeklinde adlandırılmış olup, İÖ 4. yy'a tarihlendirilmişlerdir (Sparkes, Talcott, Richter, 1970/1: s. 199). Atina Agorası örneklerinin bir kısmında firnis bant bezeme bulunurken, bir kısmında herhangi bir firnis uygulaması bulunmamaktadır. Bu nedenle Atina örneklerinin form özellikleri benzer olsa da bezeme şeması açısından Tisna örneğinden ayrılmaktadır. Knidos Kap-Krio kazı alanından ele geçen ve İÖ 4. yy'ın son çeyreğine tarihlendirilen bir tabak örneği de form özelliği ve siyah firnisli oluşuyla benzerlik gösterse de kulpsuz oluşuyla Tisna örneğinden ayrılmaktadır (Doksanaltı, 2006: s. 658).

Kat.No. 2 şeklinde numaralandırılan eser, amphora formuna aittir (Fig. 9b). Bu eserin ağız tablası ve boynunun bir bölümü korunmuş durumdadır. İç ve dış yüzeyinde beyaz astar uygulaması bulunan parçanın, ağız tablasında firnisle yapılmış meander motifi

dizisi, boynunda ise yine firnisle yapılmış ilmek motifi dizisi yer almaktadır. Söz konusu parça, iç yüzeyde ağız tablasından hemen sonra içbükey girintili form özelliği ve boyun kısmındaki beyaz astar üzerine kırmızı firnisli ilmek motifli bezeme şemasıyla konu ile ilgili en kapsamlı çalışmaların sahibi K. İren tarafından "*Die aiolische Tierfriesstikkeramik*" (Aiolis Hayvan Frizli Stil) grubuna dahil edilen, Pitane üretimi bir amphorayla benzerlik göstermektedir (İren, 2003: s. 97, 100, Kat.Nr. 114). İren, Aiolis Oryantalizan amphoralarındaki boyun bezeme şemasında görülen ilmek motiflerinin, Aiolis Hayvan Frizli Stil II evresi için tipik bir özellik olduğu ve bu bezeme şemasının Aiolis Hayvan Frizli Stil I evresindeki boyun metoplarının yerini aldığı belirtmiştir (İren, 2003: s. 69; İren, 2008: s. 616). Gryneion antik kentinin nekropol alanından ele geçen ve İÖ 6. yy'ın ilk çeyreğine tarihlenen bir amphora örneğinde de boyunda ilmek motifi dizisi yer almaktadır (İren, 1993: Şek. 7.12, Kat. No. 13). Kyme antik kentinin kuzeyindeki Kelebek Tepe'de bulunan nekropol alanındaki bir tümülüstten de İÖ 7. yy'ın sonları ile İÖ 6. yy'ın başlarına tarihlenen beyaz zemin üzerine kırmızı firnisle yapılmış ilmek motifli seramik boyun parçası bulunmuştur (Verger, Pace, Jolivet, 2013, s. 256, Fig. 13). Ayrıca Pitane (İren, 2003: Taf. 19, Kat.No. 82; Taf 20, Kat. No. 83-84; Taf. 21, Kat.No. 85; Taf. 22; Kat. No. 86; Taf. 23, Kat. No. 87; Taf. 29, Kat. No. 89; Taf. 30, Kat. No. 92; Taf. 37, Kat. No. 97; Taf. 40, Kat. No. 102-103; Taf. 41, Kat. No. 103-104; Taf. 56, Kat. No. 111; Taf. 57, Kat. No. 112; Taf. 58. Kat. No. 114-115), Myrina (İren, 2003: Taf. 30, Kat. No. 90) ve Gryneion (İren, 2003: Taf. 43, Kat. No. 93) antik kentlerinden bulunan amphoralar, Aiolis Bölgesi'nde aynı motifin boyun bezemesi olarak sıklıkla tercih edildiğini göstermesi bakımından önemlidir.

Kat.No. 3 şeklinde numaralandırılan eserin oinokhoe formuna ait olduğu düşünülmektedir (Fig. 9c). Bu eserin sadece boyun kısmı korunmuş durumdadır. Silindirik formlu boyun parçasının dış yüzeyinde beyaz astar üzerine firnisi tamamen aşınmış yatay bant ve korunan beş adet ilmek motifli bezeme şeması bulunmaktadır. Larisa'dan ele geçen, boynu ilmek motifli bezeme şemasına sahip oinokhoe, İÖ 7. yy'ın üçüncü çeyreğine tarihlendirilen grup içinde değerlendirilmiştir (Boehlau, Schefold, 1942: s. 58, 66, Taf. 19. 1). Ayrıca Pitane'den bulunan oinokhoe örnekleri de benzer bezeme şemasına sahiptir (İren, 2003: Abb. 28 Kat. Nr. 138; Taf. 48, Kat. Nr. 177). Bu örneklerden biri Aiolis Oryantalizan seramikleri içinde Aiolis Hayvan Frizli Stil II evresine dahil edilirken (İren, 2003: s. 71)⁵; diğeri Aiolis Hayvan Frizli Stil IIIb evresine (İren, 2003: s. 85, 90) verilmiştir.

Kat. No. 4 şeklinde numaralandırılan eser, kapalı bir kap formuna ait gövde parçasıdır (Fig. 9d). Gövdesinin çok az bir bölümü korunan eserin dış yüzeyinde beyaz astar üzerine kırmızı firnisle yapılmış, dört adet yatay bant bulunmaktadır. Eser, A mezarının içindeki dolgu toprağından ele geçmesi bakımından önem taşımaktadır. Kat. No. 5 şeklinde numaralandırılan eser de Kat. No. 4 gibi, kapalı bir kap formuna ait gövde parçasıdır (Fig. 9e). Gövdesinin çok az bir bölümü korunan eserin dış yüzeyinde beyaz astar üzerine kırmızı firnisle yapılmış, iki adet yatay bant bulunmaktadır. Amphora ya da oinokhoe formlarına ait olabileceği düşünülen bu iki küçük parçanın net bir şekilde

⁵ Kronoloji tablosu için bkz. İren 2003, 158, Abb. 77.

tarihlendirilmesine yardımcı olabilecek herhangi bir geometrik, bitkisel ya da figürlü bezeme şeması korunmamıştır. Ancak bu parçaların dış yüzeyindeki kalın beyaz astar üzerine kırmızı firnisli batlar, Aiolis Oryantalizan seramikleri için tipiktir.

Kat. No. 6 şeklinde numaralandırılan eser, kapalı bir kap formuna ait gövde parçasıdır (Fig. 9f). Gövdesinin çok az bir bölümü korunan eserin dış yüzeyinde oldukça aşınmış beyaz astar üzerine turuncumsu kırmızı renkte firnisle yapılmış bitkisel bir motif bulunmaktadır. Ancak astar ve firnis oldukça aşındığı için motif hakkında net bir yorum yapılamamaktadır. Bu parça, Kat.No. 4 ve 5'te olduğu gibi astar ve firnis özellikleri doğrultusunda Aiolis Oryantalizan seramikleri içine dahil edilmiştir.

V. Genel Değerlendirme

Aiolis Bölgesi'nde yer aldığı antik metinler aracılığıyla bilinen ancak net lokalizasyonu bugüne değin yapılamayan Tisna Antik Kenti'nin, bölgede 2018 yılından bu yana gerçekleştirmiş olduğumuz yüzey araştırmalarının sunduğu veriler itibariyle günümüzde İzmir İli, Aliğa İlçesi, Uzunhasanlar ve Karakuzu Mahalleleri arasında yer alan Sarıkale Tepe ve Kocakale Tepe'de kurulmuş olduğu anlaşılmıştır. Kentten geçmiş yıllarda kaçak kazılar neticesinde yurtdışına kaçırılan, bir kısmı da ülkemiz müze ve koleksiyonlarında yer alan Tisna sikkelerinin, gerçekleştirdiğimiz çalışmalar sırasında kentin farklı noktalarında elde edilmiş çok sayıda örneği ve bununla birlikte, Plinius'un Tisna'nın yerine dair tarifine uygun, yörede herhangi bir başka arkeolojik alanın var olmayışı düşüncemizi desteklemektedir (Aydaş, Erdan, 2019, s. 203, Fig. 7)⁶.

Tisna antik kentinde 2018 yılından itibaren yürütülen yüzey araştırmalarıyla, Aiolis Bölgesi mezar tipleri ve gömü gelenekleri açısından önemli veriler elde edilmiştir. Söz konusu araştırmalarla bugüne kadar, kentin değişik noktalarında kayalara açılan farklı plan tiplerine sahip oda mezarlar, tümülüsler ve ana kaya zemine açılan tekne mezarlar gibi farklı tekniklerde inşa edilen mezar tiplerinin yer aldığı nekropol alanları tespit edilmiştir. Tisna antik kentinin üzerinde konumlandığı alanlardan biri olan Sarıkale Tepe'nin güney yamacında 2019 yılı araştırma sezonunda, yukarıda sayılan mezar tiplerinden biri olan, ana kaya zemine açılan tekne mezarların yer aldığı bir nekropol alanı belirlenmiştir. Büyük bir çoğunluğu kaçak kazılarla tahrip edilen bu mezarlar, yüzeyde tespit edilebilen birkaç örnekten alınan ölçülerle belirlenen plan özellikleri ve nekropol alanında yüzeyde bulunan az miktardaki seramik parçasıyla ortaya konulan verilerle dahi, Aiolis Bölgesi nekropollerini ve bu nekropollerin kullanıldıkları dönemler açısından yeni ve önemli veriler sunmaktadır.

SKGYN'de, yamaç boyunca çoğunlukla yön birliği göz önüne alınarak oluşturulan ana kayaya oyulmuş tekne mezarlar, geniş ve derin form özellikleriyle dikkat çekerler. Tekne mezarların içinde ya da dışında bulunan taş plakalar ise, mezarın yapım tekniği

⁶ Yüzey araştırmaları neticesinde tespit edilen 24 sikkenin korunmuş ve lejandları okunabilenlerinin sayısı bugün için 15'tir. Ön gözlemlerimiz, bunların %60'ının Tisna Antik Kenti'nin İÖ 4. yy'da bastırıldığı bilinen sikkelere ait olduğunu göstermektedir. Konu ile ilgili bir çalışma yayına hazırlanmaktadır.

hakkında farklı yorumlar yapılmasına neden olmaktadır. Buna göre bu plaka taşlar ana kayaya açılan teknelerin içinde zemin döşemesi şeklinde yerleştirilebileceği gibi, bize göre gömütlerin ardından mezarların üzerini kapatmak için de kullanılmış olmalıdırlar.

SKGYN alanında bir tanesi mezar içinden olmak üzere az sayıda seramik parçası tespit edilmiştir. Söz konusu seramik parçaları mezarların tarihlendirilmesine yardımcı olmakla birlikte, mezarlarda uygulanan gömü gelenekleri hakkında ip uçları vermektedir. Ana kaya zemine açılan dikdörtgen planlı bu mezarlar inhumasyon geleneğinde tek bir kişinin gömüldüğü mezar tiplerine göre oldukça geniş yapıdadır. Söz konusu ölçüler, burada saptanmış olan nekropol alanında görülen mezar geleneğinin tek bir birey için değil, aile mezarları şeklinde oluşturulmuş olabileceğini düşündürmektedir. Nitekim nekropol alanında gözlemediğimiz kimi uygulamalar, anılan mezarların yerlerinin daha sonra belirlenebilmesi amacıyla yuvarlak taş dizileriyle çevrelenmiş olabileceğini düşündürmekteyse de (Fig. 10), alanın yoğun tahribata maruz kalmış olması itibarıyla bu aşamada konuyla ilgili net bir yorum yapmayı güçleştirmektedir. Bununla beraber, mezarların yer aldığı nekropol alanından elde edilen seramik parçalarının, Aiolis Bölgesi'nde önceki yıllarda gerçekleştirilen kapsamlı çalışmalar neticesinde kremasyon kabı olarak sınıflandırılan amphora ve oinokhoe formlarına ait olması da gömü geleneği olarak kremasyonun tercih edildiğini ve her bir mezar içerisinde farklı sayıda gömüt gerçekleştirildiğini akla getirmektedir. Bölgede önceki yıllarda, kazı çalışmaları neticesinde in situ halde ve sağlam olarak ele geçen örnekler ışığında, çalışmamız içerisinde değerlendirdiğimiz ve içi dolgu toprağı ile dolmuş durumdaki SKGYN tekne mezarların, korunan derinlikleri (0.56, 0.615, 0.43, 0.33 m) ile amphora ve oinokhoelerin (0.515 ila 0.178 m arasında değişmekte) tam olarak korunan benzer örneklerinin yükseklikleri dikkate alındığında, bu seramiklerin nekropol alanındaki tekne mezarlar içine kremasyon kabı olarak yerleştirildiği düşünülmektedir. Tamamı korunan örnekler ile ölçüsü alınabilen SKGYN mezarları karşılaştırıldığında, uzunlukları 2.40 m ile 1.54 m arasındaki bu mezarlara çapları 0.349 m ile 0.239 m arasında değişen amphoralardan en az 4, en fazla 10 adet sığabileceği öngörülmektedir.

Seramik buluntularından bir örnek hariç hepsi Oryantalizan Dönem'e tarihlendirilmektedir. Kat.No. 1 şeklinde adlandırılan siyah firnisli tabak ise, İÖ 4. yy özellikleri göstermektedir. Bu daha geç döneme tarihli parça, nekropol alanının Oryantalizan Dönem'den İÖ 4. yy içlerine kadar kullanılmış olabileceğini düşündürmesinin yanı sıra, parçanın tepeden yamaç boyunca yüzyıllar boyunca akan toprak içinde nekropol alanına taşınmış olma ihtimalinin de üzerinde durulması gerekmektedir. Oryantalizan Dönem'e tarihlenen seramiklerin (Kat.No. 2-6) tamamında iki renklilik hakimdir. Anılan seramiklerde kalın bir tabaka halinde dış yüzeyi kaplayan beyaz astar üzerine kırmızı firnis uygulaması bulunmaktadır⁷.

SKGYN tekne mezarlarıyla birebir olmasa da benzer teknik anlayış ve ölü gömme geleneklerine sahip mezar örnekleri Yunanistan, Adalar ve Batı Anadolu'daki yerleşimlerin nekropol alanlarında karşımıza çıkmaktadır. Yunanistan'ın Euboea

⁷ Söz konusu iki renkliğin, yerel bir gelenek olarak Geometrik ve Oryantalizan Dönem seramiklerinde uygulandığı bilinmektedir. Ayrıntılı bilgi için Bkz. İren, 2003: s. 159.

Adası'nda yer alan Lefkandi'deki Toumba nekropol alanında Heroon şeklinde adlandırılan tümülüsün hemen yanında seksen adet konglamera kayalara oyularak yapılan kuyu mezar tespit edilmiştir. Protogeometrik Dönem'e tarihlenen bu mezarlar, plan özellikleri ve yapım tekniği ile Tisna tekne mezarlarının öncülü şeklinde değerlendirilebilir. Dikdörtgen planlı bu mezarların ölçüleri (1.40x80 m ila 2.40x1.00 m arası) ve derinlikleri (0.15 ila 1.40 m arası) farklılık göstermekle birlikte, mezarlarda yön birliği bulunmamaktadır. Tabanları farklı ölçülerde kesilen kireçtaşı plakalarla kapatılan bu mezarlarda, plakaların altından çok sayıda ölü armağanı ele geçmiştir. Gömü geleneği olarak inhumasyonun yanı sıra kremasyon uygulamasının da yapıldığı anlaşılan bu mezarlardan bazılarının hemen yanında ölülerin yakılmasında kullanılan çukurlar tespit edilmiştir (Popham, Touloupa, Sackett, 1982: s. 213-248; Popham, 2004: s. 15-17).

Rhodos Adası'nda bulunan Ialysos ve Kamiros yerleşimlerinde toprağa ya da ana kayaya açılan dikdörtgen çukurlar şeklindeki mezarlara kremasyon gömülerin yapıldığı örnekler mevcuttur. İÖ 625-525 yıllarına tarihlendirilen bu mezarların en büyükleri 2.40 m x 1.20 m, en küçükleri 0.80 m x 0.50 m ölçülerindedir. Oldukça sığ açılan bu mezarlarda ortalama derinlik 0.10 m- 0.15 m'dir. Mezarların çoğunun içindeki kül tabakasının kalınlığı hakkında bilgi verilmemekle birlikte, derinliği 0.30 m olan bir mezarda 0.10 m kül tabakası kalınlığı bulunduğu belirtilmiştir (Gates, 1983: s. 22).

Batı Anadolu'daki Karia Bölgesi'nde yer alan Euromos antik kentinde ana kayanın tıraşlanmasının ardından kenarlara ve tabana döşenen plaka taşlarla inşa edilen ve üzeri kapak taşlarıyla kapatılan bir mezar tespit edilmiştir (Kızıl, Doğan, 2018: s. 144-145, Res. 6). İnşa tekniği anlamında bire bir örtüşen bir başka örneği bulunmamakla birlikte, en yakın örneğinin yine Karia Bölgesi'ndeki Börükçü nekropolünde tespit edilen Geometrik Dönem'e tarihli, inhumasyon gömü gelenekli bir mezar (Göğebakan-Demir, 2010: s. 19, Res. 29-30) olduğu belirtilen Euromos mezarıyla, SKGYN mezarları teknik anlamda benzerlik göstermektedir. Ancak Tisna'da görülen örnekler, Geç Geometrik Dönem'e tarihlendirilen Euromos örneğine göre ana kayaya daha geniş ve derin bir şekilde oyularak oluşturulmasıyla farklılık göstermektedir. Yine Karia Bölgesi'ndeki yer alan Börükçü nekropol alanında Klasik Dönem'e tarihlenen, hem inhumasyon hem de kremasyon gömü uygulamalı örnekleri bulunan oyu tekne tipindeki mezarların boyutları çok daha küçük olsa da, zemine oyularak açılmaları ve üzerlerinin plaka taşlarla kapatılması açısından Tisna tekne mezarlarıyla teknik anlamda benzer özellikler gösterdiği anlaşılmaktadır (Aydın, 2018: s. 92-96, Lev. 65-73).

Lydia Bölgesi'nde de Arkaik ve Hellenistik Dönemlere tarihlenen, farklı tekniklerde yapılmış, inhumasyon ve kremasyon gömü geleneklerine sahip tekne mezarlar bulunmaktadır. Sardis'de dikdörtgen planlı, çukur şeklinde, içi taş döşemeli, üzeri yaprak kayalarla kapatılmış, buluntuları doğrultusunda İÖ 6. yy'ın başlarına tarihlendirilen tekne mezarlar yapısal anlamda Tisna tekne mezarlarıyla benzerlik göstermektedir (Baughan, 2010: s. 288-289).

İonia Bölgesi'ndeki Klazomenai antik kentinde ana kayaya oyulan, dikdörtgen planlı, iç kısmı basamaklandırılan çukur içinde, kremasyon gömü uygulamasına sahip mezarlar tespit edilmiştir. Yukarıda değindiğimiz Protogeometrik Dönem'e tarihli Lefkandi tekne

mezarlarıyla karşılaştırılan, kremasyon uygulamalı söz konusu mezar tipinin Klazomenai nekropolis alanlarında Geç Protogeometrik Dönem'den İÖ 600 yıllarına kadar kullanıldığı belirtilmiştir (Ersoy, Cevizoğlu, Güngör, Hasdağlı, Ulusoy, 2009: s. 240, Yağız, 2012: s. 43-44). Klazomenai çukur mezarları teknik açıdan Tisna tekne mezarlarıyla birtakım benzerlikler içerse de tam anlamıyla birbirini karşılamaz. Ayrıca yoğun kül ve yanmış kemik parçalarının ele geçtiği Klazomenai mezarlardan herhangi bir kremasyon kabının ele geçmemesi, ölü gömme geleneklerinin farklılığını da ortaya koymaktadır.

Kremasyon kaplarının tekne mezarlara yerleştirilme uygulamasının benzer bir örneği Aiolis Bölgesi'ndeki Kyme nekropolünden gelmektedir. Kyme antik kentinin 1 km kadar doğusunda, İzmir-Çanakkale Karayolu'nun kenarındaki arazideki nekropol alanında dört adet kalın, kare formlu kireçtaşı plakayla çevrelenmiş 0.90 m x 0.90 m ölçülerinde ve yarım metre derinliğinde bir gömü çukuruna kremasyon kabı olarak bronz bir hydria bırakılmış, mezarın üzeri iki adet dikdörtgen kireçtaşı plakayla kapatılmıştır. Bu gömü urne şeklinde kullanılan hydrianın tipolojisi doğrultusunda İÖ 4. yy'ın ortalarına tarihlendirilmiştir (Ürkmez, 2016: s. 159-160; Ürkmez, 2018, s. 185).

Kyme antik kentinin güneybatısında kalan, Aliğa sanayi ve Liman Bölgesi'nde gerçekleştirilen kurtarma kazılarında, kentte Klasik ve Hellenistik Dönemlerde kullanım gördüğü belirlenen bir nekropol alanı tespit edilmiştir. Eğimli bir yamaç üzerindeki bu nekropol alanında, ince bir dolgu tabakası ile örtülmüş durumdaki ana kaya platformlar üzerinde, ana kayaya oyularak oluşturulmuş mezarlar bulunmaktadır. Anılan mezarlar ana kayaya oyulduktan sonra, bu oyuğun içinde kenarlardan 15-20 cm'lik pervaz genişliği bırakılarak, yaklaşık 80 cm derinliğe gömü teknesi açılmasıyla hazırlanmıştır. Ana kayaya dikdörtgen tekne formunda açılan, sığ ya da derin örnekleri bulunan bu mezarların üzerlerinin üç, dört ya da beş adet kapak taşıyla kapatıldığı anlaşılmıştır (Konak Tarakçı, Selçuk, 2012: s. 186-187, 193, Res. 4a-b; Ürkmez, 2014: s. 343). Söz konusu Kyme nekropolü mezarları, ana kayaya oyularak oluşturulmaları açısından SKGYN tekne mezarları ile benzer özellik göstermekle birlikte, Tisna mezarlarının içinin dolgu toprağıyla dolmuş olması nedeniyle zemine Kyme mezarlarında olduğu gibi daha dar ve derin gömü çukurlarının açılıp açılmadığı anlaşılmamaktadır. Ayrıca Kyme mezarlarının daha özenli bir işçiliğe sahip olması da bu mezarları daha basit tekniğe sahip olan SKGYN mezarlarından ayırmaktadır. SKGYN mezarlarının daha basit bir teknikle açılması ve mezarların çevresinden İÖ 7-6 yüzyıl buluntularının ele geçmesi, Klasik ve Hellenistik Dönemlerde kullanıldığı belirlenen Kyme mezarlarının öncülü olabileceğini düşündürmektedir.

Yukarıda değinilen örnekler doğrultusunda Yunanistan, Adalar ve Batı Anadolu'yu kapsayan coğrafya içinde tekne mezar tipinin Protogeometrik Dönem'den itibaren, geniş bir zaman diliminde kullanılmış olduğu anlaşılmaktadır. Farklı teknik özelliklere sahip bu mezarlarda inhumasyon ya da kremasyon gömü uygulaması yapılmıştır. Çalışma konumuz Tisna antik kenti tekne mezarları, mezar tipi olarak benzer örneklere sahip olsa da ana kayaya daha geniş ve derin bir şekilde açılmış olmalarıyla teknik anlamda en çok Lefkandi'deki Toumba nekropol alanındaki Protogeometrik Dönem'e tarihli mezarlar ile

Rhodos Adası'nda bulunan Ialysos ve Kamiros yerleşimlerine ait nekropol alanlarında belirlenen İÖ 625-525 yıllarına tarihli mezarlarla benzer özellik sergilemektedir. Ayrıca nekropol alanında yüzeyden ele geçen ve urne şeklinde kullanıldıkları düşünülen seramik buluntular da mezarların Arkaik Dönem'de (İÖ 7. yy sonu- İÖ 6. yy başı) kullanım gördüğünü desteklemektedir. Bununla beraber kentte gerçekleştirdiğimiz çalışmalar, 2645.5 m. uzunluğunda ve 13 kule ile desteklenen bir ana sur sistemi (Fig. 11), iç sur, çeşitli konutlar ve birden fazla kutsal alana dair bilgiler de sunmuş, yüzeyden elde edilen arkeolojik materyalin önemli bir kesiminin nekropol alanı ile çağdaş tarihlere ait olduğu anlaşılmıştır. Kentin özellikle ana ve iç sur sistemleri içinde, şimdilik “Tisna Akropol Batı Yamacı” olarak tanımladığımız kesimde yoğunluk kazanan buluntular arasında önemli yer tutan seramikler (Fig. 12) ve polygonal yapıdaki duvarlar (Fig. 13) kentte söz konusu dönemde yoğun bir yerleşimin varlığını ortaya koymaktadır.

Yukarıda ele almış olduğumuz yüzey araştırmaları verileri doğrultusunda SKGYN mezarlarının boyutları göz önüne alınarak bir seferlik değil, süreklilik arz eden aile mezarları olduğunu değerlendirmekteyiz (Fig. 14). Mezarların ve kentnin sunduğu bulgular doğrultusunda alanın İÖ 7-6. yüzyıllar arasında kullanıldığını düşünmekte, aynı zamanda bölgede daha geç dönemlere tarihlenen kimi uygulamalara öncülük etmiş bir mezar tipi olduğuna öngörmekteyiz. Çalışmamız kapsamında yüzey araştırması yoluyla elde ettiğimiz ve ön gözlemler niteliğinde paylaştığımız verilerin, kentte ilerleyen yıllarda gerçekleştirilmesi planlanan kazı çalışmaları neticesinde daha kapsamlı sonuçlar vermesini beklemekteyiz.

Katalog

Kat. No.: 1

Kazı Envanter No: TİS 19 SK S-202

Adı: Tabak.

Cinsi: Pişmiş toprak.

Bulunduğu Yer: SKGYN.

Hamur: 2.5 YR 7/4 (açık kırmızımsı kahverengi), kum katkılı, mikalı, **Firnis:** 10 YR 3/1 (çok koyu gri).

Ölçü: Ağız Çapı: 23 cm, Yükseklik: 2.4 cm, Kulp genişliği: 6.3 cm, Kulp yüksekliği: 2.1 cm, Kulp kalınlığı: 1.1 cm.

Tanım: Geniş ağız tablalı, ağız tablasından gövdeye keskin geçişli, dışbükey gövdeli, ağız tablası kenarında korunan bir adet yatay kulplu, iç ve dış yüzeyi siyah firnisli tabak ağız parçası.

Benzer Örnekler: Sparkes, Talcott, Richter, 1970/2: Pl. 69, 1567-1571 (Atina); Doksanaltı, 2006: Kat.No. 627 (Knidos).

Tarih: İÖ 4. yy.

Kat. No.: 2

Kazı Envanter No: TİS 19 SK S-120

Adı: Amphora.

Cinsi: Pişmiş toprak.

Bulunduğu Yer: SKGYN.

Hamur: 5 YR 7/4 (pembe), kum ve kireç katkılı, mikalı. **Astar:** White Page 2.5 Y_/2/8 (soluk sarı), **Firnis:** 7.5 YR 2.5/1 (siyah) ile 2.5 YR 5/8 (kırmızı) arasında değişen renkte.

Ölçü: Ağız Çapı: ?, Yükseklik: 10.4 cm, Genişlik: 9.8 cm.

Tanım: Dışa çekik alçak ağız tablalı, iç yüzeyde ağız tablasının hemen altında içbükey kapak oturma düzlemlı, gövdeye doğru daralan yüksek boyunlu, iç ve dış yüzeyi beyaz astarlı, ağız tablasında firnisle yapılmış meander motifli, dış yüzeyde boyun başlangıç noktası kalın firnis bantlı, boynu firnisle yapılmış oldukça az korunan üç adet ilmek motifli amphora ağız parçası.

Benzer Örnekler: İren, 1993: Şek. 7.12, Kat. No. 13 (Gryneion); İren, 2003: Beilage 15, Taf. 58, Kat.Nr. 114 (Pitane); Verger, Pace, Jolivet, 2013: 256, Fig. 13 (Kyme).

Tarih: İÖ 7. yy'ın sonları- İÖ 6. yy'ın başları.

Kat.No.: 3

Kazı Envanter No: TİS 19 SK S-203

Adı: Oinokhoe ?

Cinsi: Pişmiş toprak.

Bulunduğu Yer: SKGYN.

Hamur: 2.5 YR 7/6 (açık kırmızı), kireç ve kum katkılı, mikalı, **Astar:** White Page 2.5 Y_2/8.5 (soluk sarı).

Ölçü: Yükseklik: 5.5 cm, Genişlik: 8.9 cm, Kalınlık: 1 cm.

Tanımı: Dar, silindir formlu, dış yüzeyi beyaz astar üzerine firnisi tamamen aşınmış yatay bant ve korunan beş adet ilmek motifli, iç yüzeyine herhangi bir işlem uygulanmayan oinokhoe boyun parçası.

Benzer Örnekler: Boehlau, Schefold, 1942: Taf. 19.1 (Larisa); İren, 2003: Abb. 28 Kat. Nr. 138, Taf. 48, Kat. Nr. 177 (Pitane).

Tarih: İÖ 7. yy'ın son çeyreği- İÖ 6. yy'ın ilk yarısı.

Kat.No.: 4

Kazı Envanter No: TİS 19 SK S-74

Adı: Gövde parçası.

Cinsi: Pişmiş toprak.

Bulunduğu Yer: SKGYN.

Hamur: 2.5 YR 6/6 (açık kırmızı), çok az miktarda kum katkılı, **Astar:** 10 YR 8/3 (çok açık kahverengi), **Firnis:** 2.5 YR 4/6 (kırmızı).

Ölçü: Yükseklik: 7.9 cm, Genişlik: 3.2 cm.

Tanım: Dış yüzeyinde beyaz astar üzerine, korunan dört adet yatay firnis bantlı, iç yüzeyine herhangi bir işlem uygulanmayan gövde parçası.

Tarih: İÖ 7-6. yüzyıllar.

Kat. No.: 5

Kazı Envanter No: TİS 19 SK S-118

Adı: Gövde parçası.

Cinsi: Pişmiş toprak.

Bulunduğu Yer: SKGYN.

Hamur: 2.5 YR 6/6 açık (kırmızı), az miktarda kum ve kireç katkı, yoğun mikalı.
Astar/Dış: White Page: 2.5 Y_ /2/9 (çok soluk sarı), **Astar/İç:** 2.5 YR 5/6 (kırmızı),
Firnis: 10 R 4/8 (kırmızı).

Ölçü: Yükseklik: 6 cm, Genişlik: 7.3 cm, Kalınlık: 0.5 cm.

Tanım: Dış yüzeyde beyaz astar üzerine, biri kalın diğeri ince olmak üzere korunan iki adet yatay firnis bantlı, iç yüzeyi astarlı gövde parçası.

Tarih: İÖ 7-6. yüzyıllar.

Kat. No.: 6

Kazı Envanter No: TİS 19 SK S-119

Adı: Gövde parçası.

Cinsi: Pişmiş toprak.

Bulunduğu Yer: SKGYN.

Hamur: 2.5 YR 5/6 (kırmızı), kum ve taşçık katkı, az miktarda mikalı. **Astar:** White Page 10 YR_ /2/9 (soluk turuncu sarı), **Firnis:** 2.5 YR 5/6 (kırmızı).

Ölçü: Yükseklik: 8cm, Genişlik: 5.6 cm, Kalınlık: 0.8 cm.

Tanım: Dış yüzeyde oldukça aşınmış beyaz astar üzerine, kırmızı firnisli bitkisel motifli, iç yüzeyine herhangi bir işlem uygulanmayan gövde parçası.

Tarih: İÖ 7-6. yüzyıllar.

Kaynaklar

- Aydaş, M. ve Erdan, E. (2019). "Aiolis Bölgesi'nden Yeni Bir Yazıt ve Buluntu Yeri Üzerine". *Phaselis: Disiplinler arası Akdeniz Araştırmaları Dergisi*, V, 197-206.
- Aydoğmuş, N. (2019). "Tisna-Sarıkale Tepe Kaya Mezarı". Aydın Erön, Emre Erdan (Ed.). *Doğudan Batıya 70. Yaşında Serap Yaylaht'ya Sunulan Yazılar*. (421-438). Ankara: Bilgin Kültür Sanat Yayınları.
- Aydın, M. (2018). *Börükçü Nekropolü Klasik Dönem Mezar Tipolojisi ve Ölü Gömme Gelenekleri*. (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi), Konya: Selçuk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- Baughan, E. (2010). "Lidya Gömü Gelenekleri/Lyidian Burial Customs". Nicholas D. Cahill (Ed.). *Lidyalılar ve Dünyaları/The Lydians and Their World*. (273-304). İstanbul: Yapı Kredi Yayınları.
- Boehlau, J. & Schefold, K. (1942). *Larisa am Hermos, Band III: Die Kleinfunde*, Berlin: de Gruyter.
- Conze, A. (1911). "Eine Griechische Stadt". *Jahrbuch des Kaiserlich Deutschen Archäologischen Instituts*, Band XXV, (s.1-8). Berlin: Druck und Verlag von Georg Reimer.
- Doksanaltı, E. (2006). *Knidos Kap-Krio Kazı Alanı*. (Yayımlanmamış Doktora Tezi), Konya: Selçuk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- Erdan, E. (2019). "Tisna Antik Kenti". Murat Çekilmez (Ed.). *Aliağa ve Çevresindeki Antik Kentler*. (91-112). Ankara: Akare.
- Ersoy, Y., Cevizoğlu, H., Güngör, Ü., Hasdağlı, İ., Ulusoy, P. (2009). "2007 Yılı Klazomenai Kazısı", *KST*, 30/3, 26-30 Mayıs 2008. (233-254). Ankara: T.C. Kültür ve Turizm Bakanlığı Yayınları.
- Gates, C. (1983). *From Cremation to Inhumation: Burial Practices at Ialysos an Kamerios During the Mid-Archaic Period, ca. 625-525 BC*. Los Angeles: University of California.
- Göğebakan Demir, G. (2010). *Börükçü Geometrik Dönem Yerleşimi*. (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi), Konya: Selçuk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- İren, K. (1993). *Gryneion Antik Nekropolü'ndeki Seramik Malzeme*. (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi), İstanbul: İstanbul Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- İren, K. (2003). *Aiolische orientalisierende Keramik*. İstanbul: Ege Yayınları.
- İren, K. (2008). "The Necropolis of Kyme Unveiled: Some Observations on the New Finds", İnci Delemen, Sedef Çokay-Kepçe, Aşkın Özdizbay ve Özgür Turak (Ed.). *Prof. Dr. Haluk Abbasoğlu'na 65. Yaş Armağanı II. Cilt*. (613-638). Antalya: Suna-İnan Kıraç Akdeniz Medeniyetleri Araştırma Enstitüsü.
- Kızıl, A., ve Doğan, T. (2018). "Euromos Güney Nekropolis'te Ortaya Çıkarılan Geometrik ve Arkaik Dönem Mezarları", *TÜBA-AR*, 23, 137-155.

- Konak Tarakçı, S. ve Selçuk, T. (2012). "Batı Liman 1205 Parsel Kurtarma Kazısı 2011", *Müze Çalışmaları ve Kurtarma Kazıları Sempozyumu*, 21, 01-05 Nisan 2012. (s. 185-198). Ankara: T.C. Kültür ve Turizm Bakanlığı Yayınları.
- Popham, M., Touloupa, E., Sackett, L. H. (1982). "Further Excavation of the Toumba Cemetery at Lefkandi, 1981", *BSA*, 77, 213-248.
- Popham, M. (2004). "Precolonization: early Greek contact with the East". Gocha R. Tsetskhladze, Franco De Angelis (Ed.). *The Archaeology of Greek Colonisation*. Oxford: Oxford University School of Archaeology.
- Sparkes, B. A., Talcott, L., Richter, Gisela. M. A. (1970/1). *The Athenian Agora, Vol. 12, Black and Plain Pottery of the 6th, 5th and 4 th Centuries B.C. Part 1: Text*, Princeton, New Jersey: American School of Classical Studies at Athens.
- Sparkes, B. A., Talcott, L., Richter, Gisela. M. A. (1970/2). *The Athenian Agora, Vol. 12, Black and Plain Pottery of the 6th, 5th and 4 th Centuries B.C. Part 2: Illustrations*, Princeton, New Jersey: American School of Classical Studies at Athens.
- Ürkmez, Ö. (2014). "Aiolis Kymesi'nden Samurlu 877 Nekropolisi". *Colloquium Anatolicum*, 13, 337-381.
- Ürkmez, Ö. (2016). "Aiolis Kymesi'nden Samurlu 879 Nekropolisi". *Colloquium Anatolicum*, 15, 157-187.
- Ürkmez, Ö. (2018). "Kyme'den Urne Olarak Kullanılmış Dionysos- Silenus Kabartmalı Bronz Hydria". *TÜBA-AR*, 22, 183-201.
- Vardar, S. (2018). "Sedimantolojik ve Mikropaleontolojik Verilerle Güzelhisar Çayı Kıyı Ovasının Holosen Paleocoğrafyası". *Doğu Coğrafya Dergisi*, Haziran-2018, 23 (39). 131-148.
- Verger, S., Pace, R., Jolivet, V. (2013). "La Fouille du Kelebek Tepe, un Grand Tumulus Tardo-Archaique dans la Necropole Nord de Kyme d'eolide, Activités de la Mission archéologique française en Eolide en 2012". *Anatolia Antiqua*, XXI, 245-259.
- Yağız, K. (2012), *Kuzeybatı Anadolu'da İ.Ö. 1. Bin'de Ölü Gömme Gelenekleri*. (Yayımlanmamış Doktora Tezi), İzmir: Ege Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.

Fig. 1.

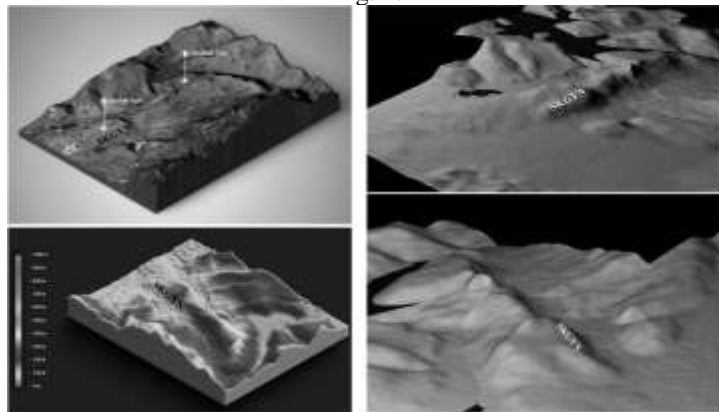

Fig. 2.

a

b

c

Fig. 3.

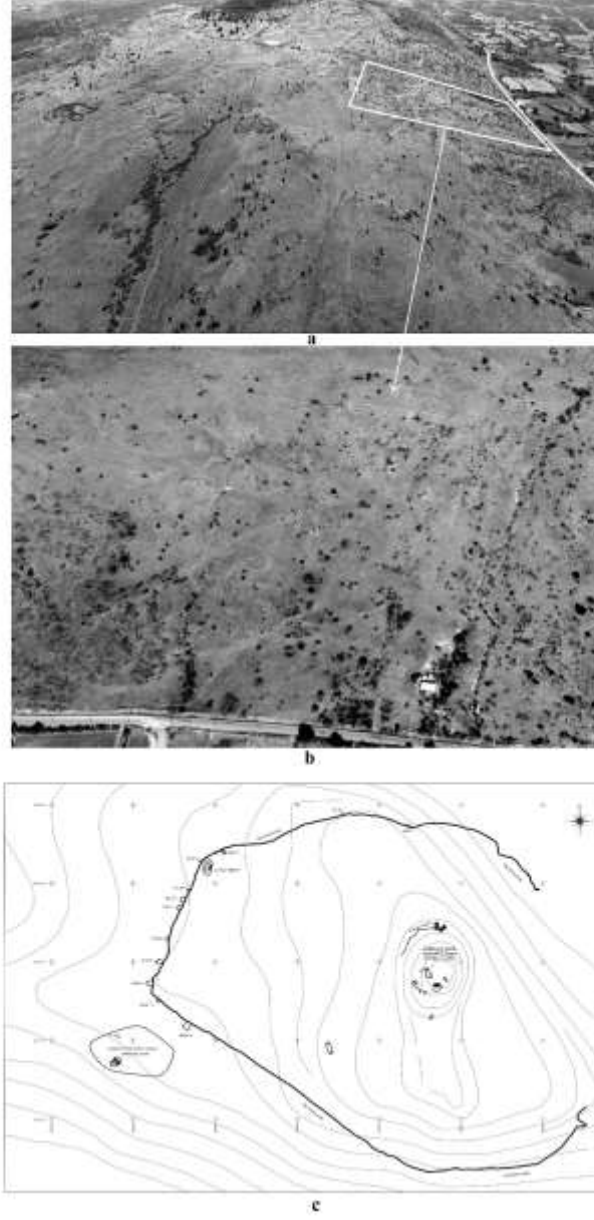

Fig. 4.

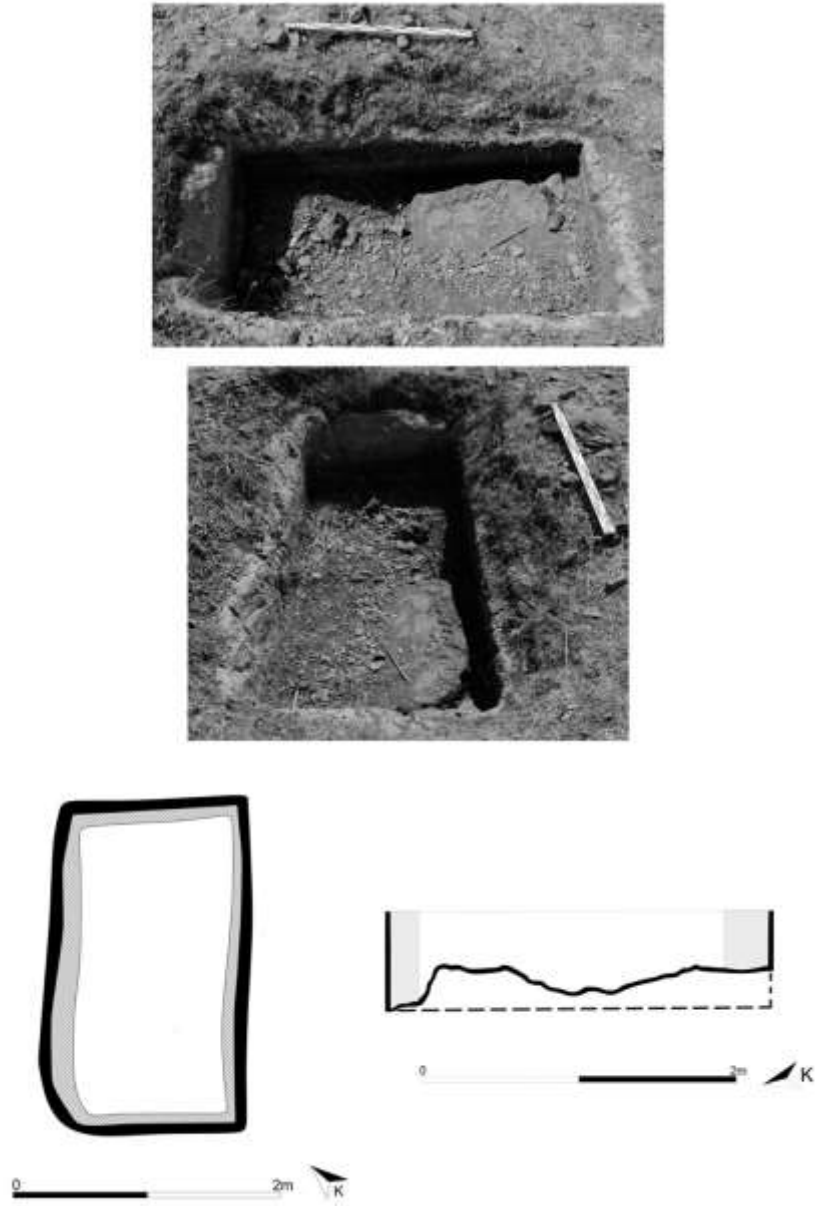

Fig. 5.

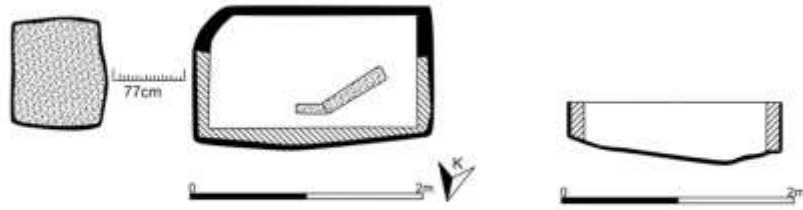
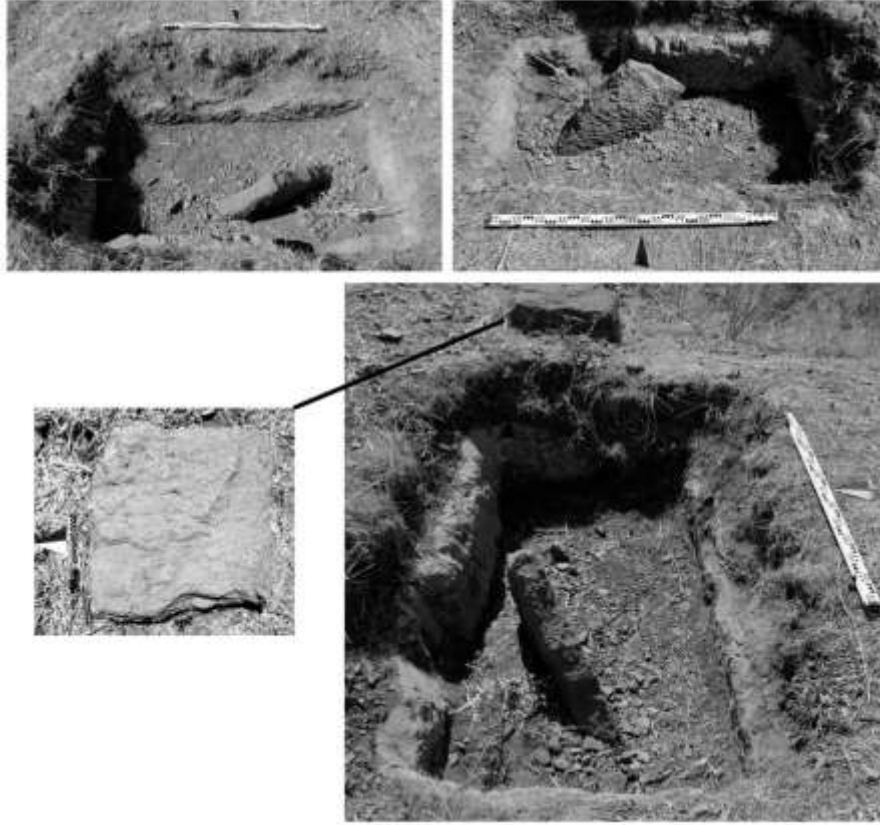

Fig. 6.

Fig. 7.

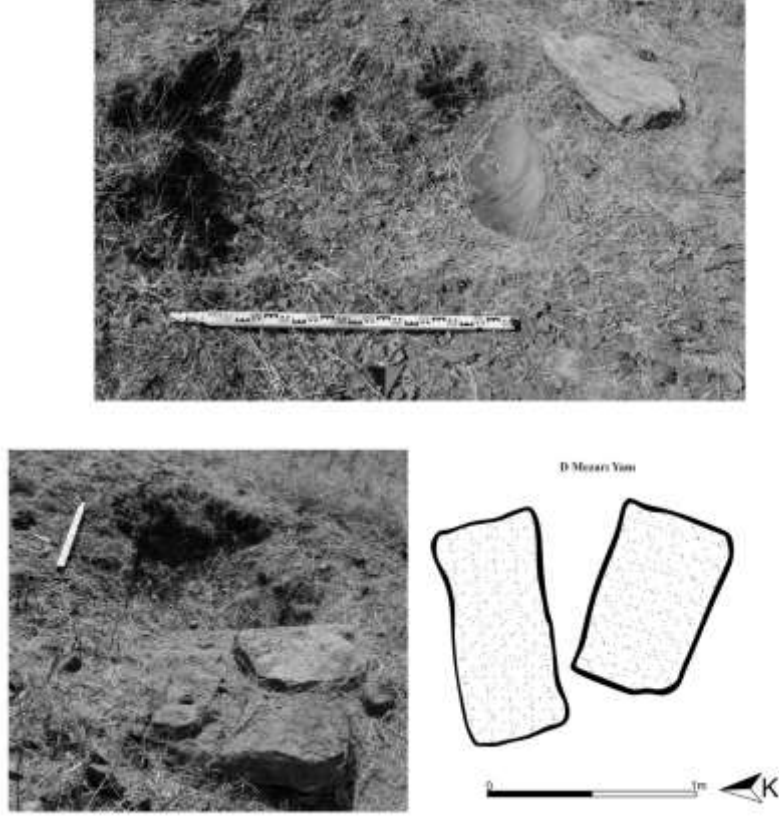

Fig. 8.

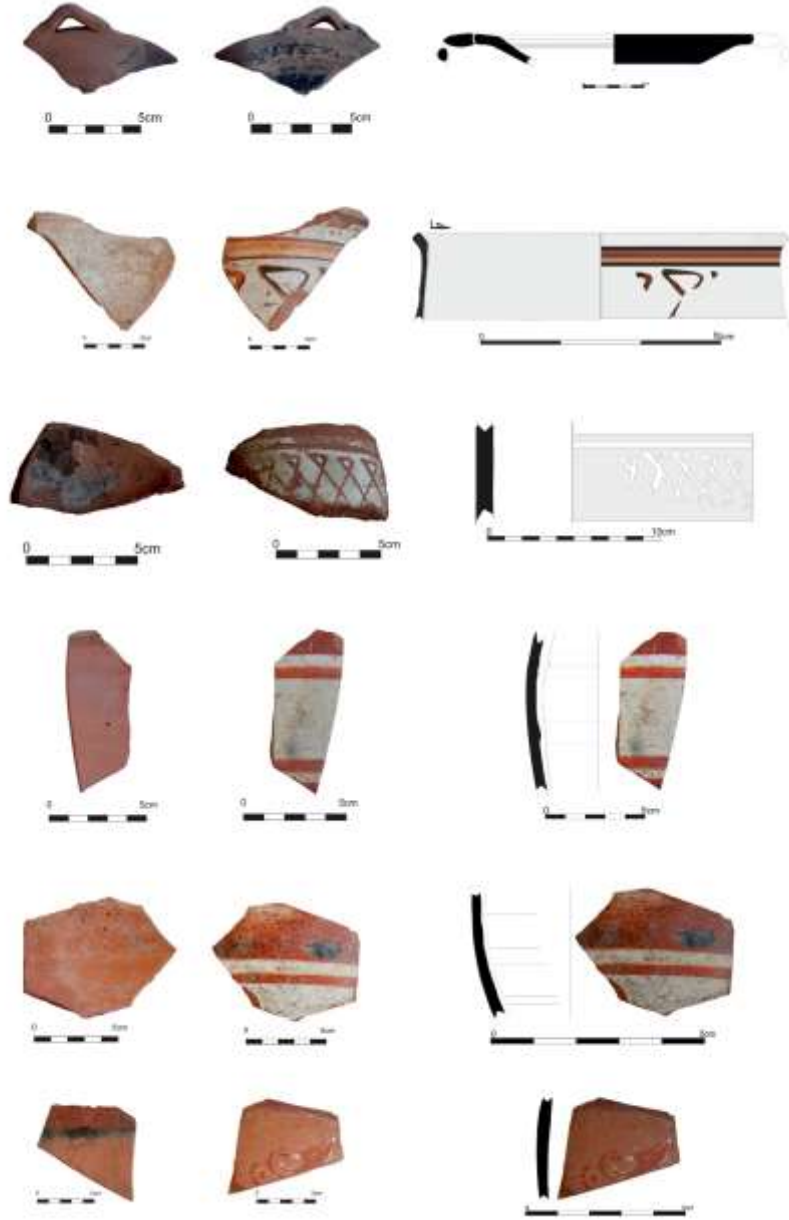

Fig. 9.

Fig. 10.

Fig. 11.

Fig. 12.

Fig. 13.

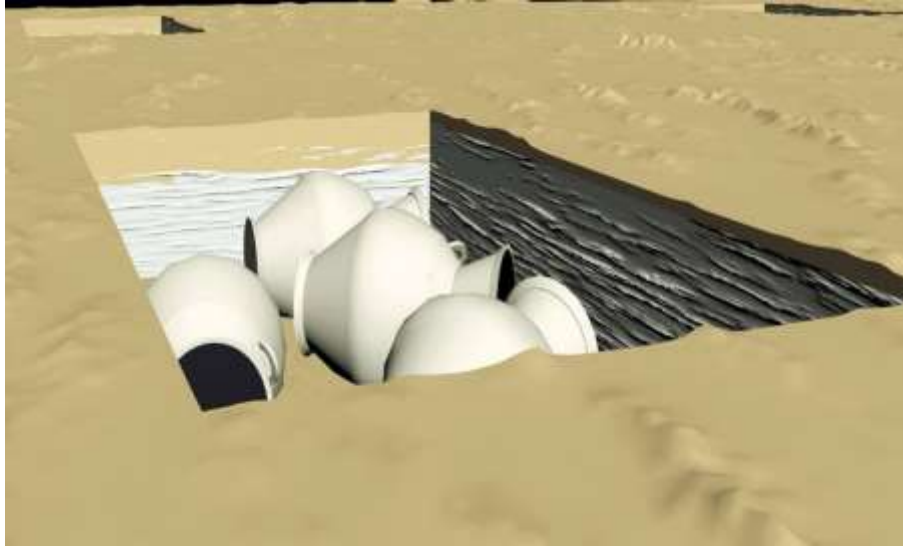

Fig. 14.